

Událost II - diskuse (čas, zvnějšňování vnitřního atd.) [1980]

(8. 12. 80 O události)

... jsme dospěli až k tomu, že je nutno se zabývat děním v jeho časovosti, a to zejména v jeho kvantovanosti, tj. událostnosti. Tak k problému události se dnes dostáváme.

Kolem nás i v náš a s námi se ustavičně něco děje. I tam, kde jsme si mohli navyknout na jistou trvalost, např. na to, že dům a byt, v kterém se scházíme, je týž a že tady obvykle bývají ty a ty kusy nábytku. My doma v rodině jsme také zvyklí na to, že tady jsou tyhle kusy nábytku a přišlo by nám to velice divné, kdyby najednou tady byly jiné, nebo některé by zmizely atp. A tak i v takových případech, kdy jsme si zvykli na nějakou trvalost, tak při bližším přihlédnutí zjišťujeme, že i tahle trvalost je podrobena změnám, že na této trvalost – např. že ten ubrus postupně je špinavější a špinavější, až se vypere, a po mnohém praní se roztrhá, musí se nahradit jiným, stůl že se okope nebo atd., tedy na tom že se cosi mění; ale některé změny probíhají také pod tou trvalostí. Například víme, že přestože ten kus nábytku zachovává zhruba svou formu, tak že při bližším ohledání ta forma je vyplněna molekulami, atomy, subatomárními částicemi, které všechny nějak kmitají, pohybují se, ve vodě, v roztoku je to dobře vidět, znáte jistě, jak se částčkami tuše ve vodě dá prokázat tzv. Brownův pohyb molekul. Takže tyhle změny jsou i tam, kde zůstává něco jakoby trvalého. A jsou to změny nejenom jak si to kdysi představovali staří filosofové, že to jsou jen změny na povrchu, ale jsou to i změny uvnitř, změny rychlé, pomalé, různé. Jsme schopni analyzovat události a dějství, jsme schopni analyzovat třeba čím a jak je ten ubrus postupně špiněn, čím a jak se stává, že dřevo nábytku trouchniví, za jakých okolností, čím a jak se voda, kterou třeba nalejete do vázy, vypařuje apod. Jsme schopni analyzovat tyhle událost, tj. tyhle části dění, a shledáváme tam události menší, jakési subudálosti. Tak když se nám vypařuje z misky voda, tak bližším prozkoumáním můžeme zjistit, že se uvolňují jednotlivé molekuly vody a opouštějí to společenství molekul v tekutém stavu a uprchnou do vzduchu, tj. do společenství molekul docela jiných. A vzhledem k těmhle subudálostem, jako když se utrhne ta molekula ze společenství molekul sobě podobných a přejde do vzduchu, do atmosféry, vzhledem k těmto subudálostem zase tamta původní událost, to vypařování té kapaliny, se jeví jako superudálost. A tady stojíme před prvním problémem: jak se vůbec ty subudálosti mohou sdružit v nějakou superudálost, jak mohou vypadat jako jednotná superudálost, jako cosi celkového? Já jsem teď mluvil o vypařování, tam se to těžko dá ukazovat, protože je to proces zcela fyzikálně chemický nebo jenom fyzikální. Přesto ale když třeba led se mění ve vodu, tak se můžeme tázat, jak to, že najednou ta struktura, kterou na sebe berou ty jednotlivé molekuly, je vlastně stejná, že to nezáleží na těch molekulách, nezáleží to na nejrůznějších okolnostech, kromě jediné, totiž na teplotě. Můžeme zjišťovat, jak to, že voda mrzne nebo že led se rozpouští. Ale zvlášť zajímavé a zvlášť důležité je to tam, kde výsledkem není zase nějaká zhruba vzato, přibližně, homogenní hmota nebo substrát, jako je led nebo voda, ale kde jde o nějakou dosti komplikovanou strukturu, která vykazuje známky celkovosti, třeba organismus. Tedy my můžeme zjišťovat, jak se třeba dělí buněčné jádro, všechny

ty fáze, mitóza, amitóza a tak dál, můžeme dokonce zjišťovat – asi by to bylo mnohem obtížnější – co se tam děje při té mitóze či amitóze na buněčné rovině, promiňte, na molekulární rovině. Je to obtížné zkoumání, ale dneska se už takové věci zkoumají i u těch velkých molekul, ale je zřejmé, že když tu superudálost, totiž to dělení buněčné nebo vůbec ten život buňky, když analyzujeme, tak že rozkládáme něco, co je celkem, a zpátky tu buňku nedostaneme tím, že bychom zase poskládali ty

[zde přepis končí – pozn. red.]